

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Dispvatio XIX. De objecto primario visionis beatificæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

DISPUTATIO DECIMA-NONA

De objecto primario visionis beatifica.

OBIECTVM visionis primarium, ut supra diximus, est Deus; Primarium, inquam, tum dignitate, utpote increatum, infinitum, & omnes in se perfectiones complectens; tum causalitate, in eo enim creatura velut in causâ continentur, & quasi in lucidissimo speculo cernuntur. De hoc ergo objecto, prout circa illud versatur visio beatifica, nonnulla in presenti Disputatione inquirenda.

SECTIO PRIMA.

Vtrum una Persona Divina clarè sine aliâ videri possit.

I.
An hæc dicenda sit visio beata.

VTRUM, inquam, clarè videri possit sine aliâ, siue hæc dicenda sit visio beata, siue non: quidam enim, etsi unam Personam in Divinis clarè & intuitivè sine aliâ cerni posse affirmant, negant tamen hanc esse visionem beatam: illa quippe sola, inquiunt, visio dicenda est beata, quæ quicquid est in Deo formaliter, repræsentat; si verò aliquid ab ea non repræsentetur, quantumvis clara sit & intuitiva visio reliquorum, negant esse beatam: cujus ratio reddetur Sect. quintâ, num. primo.

II.
Prima sententia negat posse unam Personam videri sine aliâ.

Prima sententia negat posse unam Personam clarè & intuitivè videri sine aliâ: ita Henricus, Scotus, Cajetanus, Bannez, Molina hæc, a. 8. Disp. 4. Suarez hic, lib. 2. cap. 23. Vasquez hic, disp. 48. Tannerus hic, d. 2. q. 6. dub. 7. Arrubal d. 24. c. 4. Meratius tract. de Deo, disp. 17. sect. 1. Falsolus, a. 8. dub. 2. Herice, d. 50. cap. præcipuè secundo, licet hanc sententiam facile sustineri non posse asserat, nec à suis auctoribus frequenter in suâ puritate & rigore defendi.

III.
Secunda sententia est affirmativa.

Secunda sententia affirmat, posse unam Personam Divinam per visionem claram & intuitivam cerni sine aliâ. Ita Scotus in 1. d. 1. q. 2. Paludanus, S. Antoninus, Salas 1. 2. Tom. 1. tract. c. 2. d. 4. f. 2. Granado, tract. 5. d. 7. s. 1. n. 2. Alarcon de Visione Dei, d. 4. c. 2. Egidius Præsentatus lib. 5. q. 14. a. 3. Arriaga disp. 5. Log. f. 4. subsec. 3. & 1. p. d. 9. l. 6. n. 40. favet etiam Hurtado disp. sextâ Metaph. sectione sexta, estque communis valde inter recentiores opinio.

IV.
Beati de facto vident omnes tres Divinas Personas.

Prima Conclusio: Qui vident Deum, vident de facto omnes tres Personas. Ita S. Thomas hic, quest. 12. a. 7. & omnes communiter, estque de fide, ac definitum in Concilio Florentino in literis unionis, ubi dicitur, *Animas iustorum post hanc vitam in celum recipi, & intueri clarè ipsam Deum Trinum & Unum, sicuti est.* Idem etiam probant loca Patrum adducta à Suario hic, cap. 23. numero decimo:

V.
Potest de potentia absolvi una Persona Divina videri sine aliâ.

Secunda Conclusio: Nulla est repugnantia quominus à videntibus Deum possit clarè videri una Persona, non visis clarè cæteris: ita Auctores se-

cundæ sententiæ. Præcipua hujus Conclusionis probatio desumitur à paritate rationis: nam certum de fide est, unam Personam incarnari posse sine aliâ, & consequenter unionem Hypostaticam ad unam terminari, non ad aliam, ut definitum est in quintâ Synodo, & in Concilio Toletano undecimo; ergo & videri una Persona poterit clarè, aliâ non clarè visâ. Confirmatur: distinctio realis inter Personas Divinas sufficit ut Pater generet, non Filius, Filius generetur, non Pater, &c. Ergo & sufficiet ut videatur una Persona clarè, non aliâ, imò hoc factu multo facilius est, cum visio subtiliori modo in suum terminum feratur, quàm unio physica, aut productio.

Plurimæ adhiberi solent hæc solutiones. Dicunt aliqui, disparitatem esse, quia visio intuitiva est tendentia in objectum ut est in se. Contrâ primò: etiam unio physica est tendentia in terminum ut est in se; tendere enim in objectum vel terminum ut est in se, aliud nihil est, quàm ferri in illa directè & immediatè, & non per species alienas, aut ullo modo mediatè. Hoc idem probat generatio Verbi, quæ tendit in Verbum ut est in se, & tamen non tendit in Patrem, nec Spiritum Sanctum, ergo idem contingere poterit in visione. Contrâ secundò, tendere liquidem in objectum ut est in se, non est ita illud cognoscere, aut videre, ut videat omnia quæ ad illud spectant, sic enim omnis visio esset comprehensio: Verè ergo visio Filii solius repræsentaret illum ut est in se, clarè scilicet & immediatè, & non per species alienas, unde & formaretur de illo proprius conceptus Dei, & prout distinguitur à creaturis.

Urgent aliqui: si videatur una Persona, Filius ex gratiâ, ergo videtur Relatio illius constitutiva, hoc autem essentialiter respicit correlativum, ergo cognosci etiam debet Pater; quod argumentum de quacunque aliâ Personâ fieri similiter potest; ergo una Persona videri nequit, non visis aliis. Distinguo primum consequens: Ergo videtur Relatio illius constitutiva connotativè, & sub omni respectu quem in se habet, nego consequentiam: Videtur Relatio, atque adeò entitas Filii inadæquatè, attingendo scilicet propriam entitatem illius objecti, ejusque essentiam clarè adeò repræsentando ut illam ab omni aliâ re distinguat, ita nimirum, ut si ullam aliam rem postea, vel etiam simul repræsentaret, diceret ex vi illius visionis, non esse illam, sed aliam distinctam, concedo consequentiam. Sic supra cum nonnullis etiam ex adversariis diximus, posse

Probatur exemplis incarnationis.

VI.
Vnio naturalis citata dicitur in terminum, ut est in se, quàm visio in objectum.

Quid sit deinde aliud ut est in se.

VII.
Quo pacto, dum filius, Filius videtur, videtur Relatio illius constitutiva.

posse Deum videri, & tamen non connotativè ut omnipotentiam, licet tota Omnipotentia videatur. Sic similiter fatentur ipsi, intuitivè videri posse unionem non visis, imò non omnino cognitis extremis. Et per hæc patet ad disparitatem assignatam à Patre Suarez hic, c. 29. num. 25.

VIII. Valquez d. 48. c. ait rationem, cur una Persona videri nequeat sine aliâ, esse, quòd in confesso sit apud omnes, id fieri non posse. Sed hoc, ut rectè Suarez citatus, est petere principium; Auctores enim contrariè sententiæ hoc negant, & rationem disparitatis sibi dari petunt, cur non æquè videri clarè possit una Persona sine aliâ, ac uniri, aut produci.

SECTIO SECUNDA.

Rejiciuntur aliæ disparitates inter visionem claram, & unionem.

I. *Infinitas Dei non est sufficiens hujus rei ratio.* TERTIÒ itaque respondet Suarez num. 24. refundi hoc posse in infinitatem entitatis Divinæ, quæ, inquit, sufficiens esse potest ad productionem unius Personæ, non alterius; cum productio sit quid ad intra in Deo. Contrà primò: Unio non est quid ad intra in Deo, & tamen uniri una Persona potest, non unità aliâ, quidni ergo & videri? Contrà secundò: Cur infinitas objecti non æquè sufficere potest ad denominationem extrinsecam in re aliquâ fundandam, atque ad intrinsecam.

II. *Disparitatem dant aliqui, quòd sit virtualis distinctio in ordine ad productionem, non in ordine ad visionem.* P. Erice disp. 50. citatâ, sect. 2. n. 26. varias se hujus argumenti solutiones non semel legisse asserit, nunquam tamen animum in iis quievisse. Quare ipse aliter ad argumentum respondet, esse scilicet in Deo virtuale quandam distinctionem, quæ munera distinctionis realis exercet in ordine ad generationem vel processionem unius Personæ non alterius, non tamen in ordine ad unius non alterius visionem. Hujus ratio, inquit, est, quia Pater & Filius inter se opponuntur, & Spiritus Sanctus cum utroque, ita ut repugnet eos esse unam Personam, sicque necessariò una Persona debet esse producens, & non producta, alia producta, & non producens, &c. at verò in ordine ad claram visionem nulla est oppositio, & consequenter eadem semper visione videbuntur.

III. *Hoc non solvit, cur scilicet uniri una Persona potest, non unità aliâ; ita cur videri nequeat aliâ non visâ.* Sed contrà primò: licet enim Personæ Divinæ opponantur in ordine ad productionem, non tamen opponuntur in ordine ad unionem: unde nulla est repugnantia quo minus eadem vel diversâ unione uniantur duæ vel tres Personæ alicui humanitati, sicut possunt videri eadem visione: manet ergo difficultas, quare, sicut uniri una potest non unità aliâ, ita non possit una sine aliâ videri. Contrà secundò: Illa enim oppositio quæ est in ordine ad generationem ac processionem, & non in ordine ad visionem, solum arguit, nullam esse repugnantiam quo minus videri simul possint omnes Personæ, quæ tamen omnes non possunt generari, aut procedere, non tamen probat, visâ unâ debere necessariò videri omnes.

IV. *Alii respondent, Personam involvere in suo conceptu negationem aliquam in obliquo: unde, inquit, totum illud positivum videri potest, non visis negationibus, vel etiam prout connotat unam negationem, non prout connotat aliam: hoc ta-*

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

men, aiunt non esse videre unam Personam sine aliâ, cum, visâ illâ entitate positivâ, necessariò videatur id quod fundat illas negationes, seu quod generat, gignitur, & procedit.

Sed contrà: hæc namque solutio concedit id, quod intendunt adversarii; nec enim ullus, ut videatur essentia, non visis Relationibus, requisivit aliud, quàm ut præcindatur Essentia ab eo quod constituit ultimò Relationem, sive illud sit negatio distincta, sive positiva formalitas, virtualiter vel ratione ab Essentia distincta: & quando dicunt videri unam Personam sine aliâ, nihil aliud volunt, quàm visionem tendere in naturam divinam prout connotat unam Relationem, non aliam, sive Relatio illa sit quid positivum, sive negativum.

Habemus itaque ex hac solutione, posse naturam solam formaliter videri, non visis formaliter Relationibus, de quo plura postea, & unam Personam videri posse formaliter, visis cæteris tantum fundamentaliter, seu radicaliter; hoc autem & nihil aliud volunt auctores nostræ sententiæ; nec enim negant, visâ naturâ, videri radicem Relationum. Sicut itaque in aliquo vero & proprio sensu certum est unam Personam generari & uniri, non aliam; ita & poterit videri, licet improprie seu radicaliter videantur reliquæ, id est, videtur id ad quod sequi posset visio aliarum. Sicut etiam, visò Deo, videntur creaturæ radicaliter, & visò sole, videntur radicaliter metalla, aliique ejus effectus. Unde secundum hanc solutionem, videri posset Essentia non visis omnino Relationibus, aut Personis, & is qui videt naturam, imò & unam Personam, ignorare nihilominus posset, Deum esse Trinum & Unum.

Dices, visò clarè Filio, videtur necessariò clarè Natura Divinâ, ergo & clarè videri debet quidquid cum ea identificatur: sed Paternitas & Spiratio identificantur cum Natura Divinâ: ergo debent unâ cum ea videri, ergo à primo ad ultimum, visò Filio, aut quavis aliâ Personâ clarè, videri etiam clarè debent omnes. Contrà: in omni sententia videri debet aliquid uni Personæ competere, quod non competit alteri; nec enim generatur Paternitas licet generetur Filiatio identificata cum naturâ, quæ identificatur cum Relatione Paternitatis: ergo similiter fieri hoc posse dicimus in clarâ visione. Ut autem plenè satisfiat huic objectioni, sit

SECTIO TERTIA.

Vtrum videri possit Essentia Divina, non visis Relationibus, vel è contrâ, aut unum Attributum sine alio.

QUÆSTIO est, utrum etiam admissis præcisionibus per intellectum non cognoscentem res per proprias species, & prout sunt in se, utrum, inquam, sit peculiaris aliqua ratio cur ab intellectu clarè & intuitivè Deum vidente, non possit Deus inadæquatè videri, seu non quoad totum conceptum objectivum, sed ita ut intentionaliter quasi dividatur objectum illud infinitum. Hac in re, eodem ferme modo loquuntur auctores, atque de visione unius Personæ sine aliâ: qui enim hoc concedunt, concedunt similiter posse Relationem videri sine Essentiâ, & è contrâ, & unum Attributum, non visò alio; qui verò id negant, negant similiter de istis. Sed quia hæc duæ quæstiones de intellectu intuitivè & abstractivè cognoscente, facile confunduntur, & eadem argumenta contrâ

V. *Hæc responsio totum concedit quod intenduntur.*

VI. *Secundum hanc solutionem, potest natura videri sine Relationibus, & una Persona sine aliâ.*

VII. *Visâ clarè Naturâ Divinâ, non videtur necessariò quicquid cum illa identificatur.*

I. *Vtrum sit peculiaris difficultas præcise objectivè per visionem intuitivam.*

utrumque modum cognoscendi subinde proponi solent, rem in utroque sensu examinabimus.

II. Cognosci abstractivè potest Relatio sine Essentia, & unum Attributum sine alio.

Dico itaque primò: Per intellectum abstractivè cognoscendum representari potest in Divinis Relatio, non representatà Essentià, & è contrà; Essentia item sine Attributis, & unum Attributum sine alio; Intellectus scilicet sine Voluntate, Justitia non conceptà Misericordià, &c. sicque simplicissima Dei entitas quæ in se est ante intellectum physicè indivisà, dividi per intellectum potest in varios conceptus objectivos: ita illi omnes, qui Sect. primà in secundà sententia relati sunt, ut Salas, Granado, Alarcon loco ibi citato, & fusè disp. 2. de Trinit. c. 8. Arriaga & alii; qui unam Personam intuitivè videri posse dicunt sine alià, & Relationem sine Essentià: id enim à fortiori concedent de cognitione abstractivà.

III. Quinam dicunt posse unum Attributum abstractivè cognosci sine alio.

Præter hos autem, hanc sententiam expressè tenet Vasq. 1. p. To. 2. d. 117. cap. præsertim primò acerrimè impugnans Gregorium, Gabriclem, & reliquos Nominales id negantes. Tenet etiam Suarez tum disp. 8. Met. sect. 9. præcipuè n. 12. tum hic l. 1. de Essentia Dei, c. 13. & l. 2. c. 22. & 23. Quod ulterius vel ex inde constat, cum enim negent hi Auctores id cognitioni intuitivæ, quod concedunt abstractivæ, apertè asserunt posse per cognitionem abstractivam Divinam Essentiam inadæquatè representari ex parte objecti, & in diversos conceptus intentionaliter dividi; nec enim negant dari posse diversas visiones intuitivas, quæ representent Deum in ordine ad hæc vel illa connotata extrinseca.

IV. S. Thomas tum in Deo, tum in aliis rebus apertè admittit præcisiones objectivas.

Hæc etiam est aperta mens S. Thomæ: nam in l. d. 2. q. 1. a. 3. ait, *Pluralitatem divinarum nominum seu perfectionum, non esse solum ex parte intellectus secundum diversas conceptiones, quæ dicuntur diversæ rationes, sed etiam ex parte ipsius Dei.* Imò non in Deo solum, sed in rebus etiam creatis admittit S. Thomas hanc abstractionem ex parte objecti: & ut varia illius testimonia omittam quæ in hanc rem attuli Disp. 2. 4. Logica, sect. 3. & 5. & Disp. 32. sect. 4. id unum nunc sufficiat, quod habet S. Doctor 1. p. q. 85. 2. 1. ad 1. & 2. ubi cum posuisset duos modos præcisionis objectivæ, negativæ scilicet, quæ negatur unum esse aliud, quod tamen in re est illud, & hanc dicit esse falsam; & purè præcisivæ, quando unum non negatur de alio, sed solum intelligimus unum, nil considerando de alio. *Quam, inquit, abstractionem quia non consideravit Plato, posuit naturas rerum separatas secundum rem.* Hic ergo S. Thomas idem fieri docet per intellectum, & intentionaliter, quod Plato posuit physicè à parte rei, qui secundum S. Thomam & omnes, statuit naturas rerum, & species separatas à singularibus: Unde multi ex recentioribus contendunt sententiam Scoti, ponentem ante intellectum distinctionem ex naturâ rei inter naturam & individuationem, non differre in re à sententia Platonis.

V. Præcisiones objectivas tenet Aristoteles.

Hoc idem clarè docet Aristoteles: impugnans enim sententiam Platonis, quem ait posuisse naturas separatas à singularitatibus, hoc nomine eam rejicit, quòd à parte rei id statuatur, quod est proprium, intellectus. Imò in hac præcisione, separationeque objectivâ unius prædicati ab alio, fundat Aristoteles totam suam doctrinam de compositione metaphysicâ, generis scilicet cum differentiâ, &c. ergo indubitatim videtur, Aristotelem præcisiones objectivas inter gradus metaphysicos admisisse.

VI. Videtur Disp. 2. 4. Logica, sect. 5. & 7.

Hanc sententiam latè declaravi Disp. 2. 4. Log. sect. 5. 6. & 7. dum præcisiones objectivas in creatis astruerem, viamque eas defendendi aperirem: quam etiam nonnullis placuisse videam, alii nihilo-

minus, ut varia sunt hominum studia, acriter eam impugnant: nihil tamen ab iis afferri video, quod magnopere egeat responsione, quòdque ex jactis ibi fundamentis haud difficulter solvi nequeat.

Dico secundò: potest etiam clarè & intuitivè videri Relatio in Divinis, non visâ Essentiâ; Essentia etiam sine Attributis; & unum Attributum sine alio: ita Auctores fere omnes supra sect. primâ citati, qui unam Personam clarè videri posse dicunt sine aliâ. Ratio est primò, quòd nulla in hoc appareat implicancia. Secundò, quia unio Hypostatata unitur immediatè, non Naturæ, sed Relationi; nam, ut docent Patres & Concilia, *facta est unio in eo, quod est proprium Verbi, non quod est commune Trinitati*, ergo idem contingere potest in visione.

VII. Potest Essentia Divina clarè videri, non visâ Relationibus, & è contrà.

SECTIO QUARTA.

Argumenta contententia, non posse Essentiam videri non visis Relationibus, nec è contrà.

OBJICITUR primò: Peculiarem esse difficultatem quo minus per visionem claram & intuitivam fiat præcisio; per hujusmodi enim visionem Essentia videtur sicut est in se. Contrà, & unio unitur Relationi Filiationis sicut est in se. Quando ergo dicitur, rem per visionem intuitivam videri sicut est in se, sensus est, non videri per species alienas, sed clarè & immediatè, ut Disp. præcedente dixi sect. 4. num. 3. & 4. non tamen propterea videri necessariò debet secundum omnia quæ secum habet identificata. Distinguo itaque antecedens, Essentia videtur sicut est in se inadæquatè, concedo antecedens; adæquatè, nego. Ad hoc ergo ut Essentia, vel Relatio sola videatur sicut est in se, sufficit ita eam videri immediatè, ut ex vi illius visionis distingui possit ab omni aliâ, vel re, vel formalitate, seu Attributo, ut hic contingit.

I. Non est præcisio objectiva, quòd à Essentia videatur sicut est in se.

Quandò sensus sola connotatur, videtur sicut est in se, inadæquatè.

Urgebis: si per visionem intuitivam videatur res ut est in se, ut diximus, ergo non videtur ut distincta, ergo non potest in Deo videri Relatio, non visâ Essentiâ, nec unum Attributum sine alio. Distinguo primum consequens: ergo non videtur in actu signato ut distincta, concedo consequentiam; non videtur in actu exercito ut distincta, seu, quod eodem recidit, per hanc visionem non distinguitur, nego: visio enim, sicut est cognitio abstractivæ, tendendo inadæquatè in objectum, dividit illud intentionaliter, & hac ratione distinguit. Unde, licet à parte rei sit idem objectum realiter & physicè indivisum, dividitur tamen intentionaliter, sicque nulla est contradictio, cum non feratur visio in idem secundum idem; dum enim fertur, dividit, cum feratur inadæquatè. De quo latius dictum est Disputatione illâ 2. 4. Log. sect. 5. 6. & 7. dum de præcisionibus in cognitione abstractivâ.

II. Quo sensu per visionem præcisivam videtur Essentia ut distincta.

Objicitur secundò: Petenti Philippo Joannis 1. 4. ut Christus ostenderet iis Patrem, respondit Christus; *Philippe, qui videt me, videt & Patrem*; ergo videri nequit una Persona sine aliâ, multò minus Relatio sine Naturâ, aut è contrà, vel unum Attributum sine alio. Sed contrà primò; quia hoc dictum Christi ad summum probat de factò, non de possibili. Quo sensu accipiendi sunt Patres dum dicunt visionem Patris & Filii separari non posse, cum conjungantur in Essentiâ; Patres enim, ut notant Theologi, rarissimè loquuntur de potentia absolutâ.

III. Quæ ratione qui videt Filium, videt Patrem.

Contrà

IV. Philippus ibi non potest claræ visionis Patris.

Contrà secundò: nam, ut docet Tertullianus, S. Chrylostomus, & S. Cyrillus, Philippus ibi non petit claram visionem. sed solum ut viderent Patrem eo modo quo videbant Christum, ut nimirum oculis corporeis Patrem in figurâ materiali & externâ cernerent. Responsio autem Christi, ut aiunt iidem Doctores, solum procedebat de cognitione per fidem; quod etiam insinuat verbis præcedentibus, Si cognovissetis me, & Patrem meum utique cognovissetis. Sensus ergo illorum verborum est, qui videt me operantem, & credit esse Filium Dei, videt etiam & credit Patrem in me, & per me operantem. Hoc modo locum hunc explicat Salmeron Tom. 9. tract. 50. & Toletus: quasi dicat Christus; Si me, ô Philippe, in humanitate quam vidisti, cognovissetis, scires me ejusdem substantiæ cum Patre, unde & Patrem ipsum cognovissetis. De visione autem beatificâ hic nulla vel à Christo, vel à Philippo, fit mentio; & si ferret, solum esset in sensu priori solutione explicato.

Sensus responsionis Christi ad Philippum.

V. Homo quispian & adæquatè videri potest, & inadæquatè.

Obijciunt tertio: Non potest videri Petrus sine Petro, ergo nec Essentia sine Relatione, cum non minus identificentur inter se, quam Petrus secum. Contrà: nec Petrus produci potest, aut uniri, non producto, aut unito Petro, quod tamen dicitur de Relatione in divinis. Respondeo ergo distinguendo antecedens: si videatur Petrus adæquatè, non potest videri sine Petro, concedo antecedens; si videatur inadæquatè, nego. Si ergo videatur Petrus adæquatè, seu ut totus, nil mirum quòd videri nequeat sine toto Petro: sicut animal non potest videri sine animali, nec rationale sine rationali. Ratio autem hujus est, non realis solum identitas, sed formalis: unde, ibi esset contradictio aperta, cum esset visio, & non esset, de eodem secundum idem omnino & re, & ratione.

VI. Non res tantum completæ, sed etiam formalitates possunt obijci: sed dividuntur intentionaliter.

Addo tamen, si in aliquâ formalitate sint variæ partes extensivæ, posse illam formalitatem videri secundum unam partem, non secundum aliam, & intentionaliter etiam dividi. Sic formalitas animalis, aut rationalis in aliis & aliis partes dividi potest: Exempli gratiâ postquam intellectus intentionaliter separavit animal à rationali, potest adhuc inadæquatè illud concipere ex parte objecti, secundum diversas partes extensivas, quas habet, nempe prout est principium hujus speciei actuum sensationum, non aliorum, visionis v. g. non concipiendo illud ex parte objecti, ut est principium actuum auditionis, aut aliarum sensationum. Quod eodem modo dici potest de rationali respectu actuum intellectus.

VII. Essentia divina non videtur necesse sario ut communicabilis.

Obijciunt quarto: Quisquis videt Essentiam Divinam clarè, & sicuti est, videre eam debet ut communicabilem tribus Personis, ergo non potest videri, illis, & cõsequenter Relationibus non cognitis. Respondetur, si videatur perfectissimè, & omnino adæquatè, hoc esse verum; sicut etiam Beatus videns Omnipotentiam, videt id quod est ordo ad leonem, non tamen necessariò videt leonem, imò nec ullam omnino creaturam, ut supra vidimus.

VIII. Quo sensu, quod simplex est, vel totum sciri, vel totum ignorari.

Obijciunt quinto: Affirmare Aristotelem, id quod simplex est, vel totum sciri, vel totum ignorari: Ergo Deus, qui est simplicissimus, non potest intentionaliter dividi, seu ex parte videri, & ex parte non videri. Contrà: à fortiori diceret Aristoteles, quod simplex est, vel totum debere produci, & uniri, vel totum non produci, & non uniri, & tamen Relatio producitur, Essentia non producitur, &c. Ergo hoc non obstante, poterit etiam videri Relatio, non visâ Essentiâ. Respondetur ergo, solum velle Aristotelem, vel id quod est omni mo-

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

do simplex, etiam virtualiter, non posse ex parte cognosci, & ex parte ignorari; vel loquitur de cognitione, seu distinctione, non præcisivâ, sed positivâ, qua scilicet judicatur, unum non esse aliud: qui autem hoc modo cognoscit, verè non cognoscit rem illam, sed facit Chimæram: si enim ita dividat animal, ex. gratiâ, à rationali in homine, ut judicet illud non esse in re rationale, totum hominem ignorat, & loco illius cognoscit Chimæram: quod non facit qui animal concipit præcisivè, sicut nec facit Chimæram, qui rem aliquam creatam cognoscit sine Deo, aut sine ubicatione, vel actione conservativâ, licet non magis existere sine his possit, quam animal in homine sine rationali.

Alia est distinctio præcisiva, aliâ positivâ.

Obijciunt aliqui sextò: Si videri una Persona possit sine aliâ, poterit etiam, inquit, una Persona ad extra similiter sine aliâ operari, quod tamen est contra communem Patrum & Theologorum sententiam. At sanè hoc non magis urget contra visionem unius Personæ sine aliâ, quam contra unionem, aut productionem, quæ tamen ab omnibus admitti debent: in quibus nihilominus idem planè confici potest argumentum.

IX. Ex eo quòd una Persona videri possit sine aliâ, non sequitur, posse unam ad extra sine aliâ operari.

Inprimis itaque P. Arriaga supra, Disp. 15. sect. 2. num. 8. citatus, cum aliis, probabile censet, posse unam Personam solum ad visionem sui efficienter concurrere concursu objectivo; Patres autem, & Theologos intelligendos asserit de efficientia respectu aliarum creaturarum, quæ peculiarem eum unâ tantum Personâ non habet connexionem. Idem docet P. Granada l. p. tr. 5. disp. 5. n. 14. & d. 7. n. 15.

X. Dicunt aliqui, posse unam Personam aliquando operari ad extra sine aliâ.

Ego, ut Disp. illa 15. sect. 2. dixi, existimo, non Relationem, sed Omnipotentiam effectivè visionem unius illius Personæ producere, sicque ab omnibus tribus Personis actum illum effici, quamvis una tantum Persona per eum videatur, illa scilicet cujus est representativus. Cum ergo Relatio non producat hunc actum, sed solum eum terminet, non hinc sequitur posse unam Personam ad extra operari sine aliâ.

XI. Visionem unius Personæ repræsentativam omnes tres Personæ produciunt.

Dices: si hic actus non producat à Relatione, ergo non est illius imago. Primò, transeat consequentia: nec enim est de essentiâ omnis actus intellectus, ut sit imago strictè dicta omnis sui objecti, sed illius tantum à quo producitur. Secundò dico, ad rationem imaginis non requiri, ut immediatè semper ab illo producat, cujus est imago, ut latius ostendi Disp. 15. sect. 2. num. 11. Tertio dico, minorem hic esse difficultatem, cum Omnipotentia, quæ est commune instrumentum Essentiæ, & omnium Attributorum, realiter cum Relatione identificetur, sicque illud quod realiter est Relatio, visionem illam producit.

XII. Quomodo actus repræsentans Relationem sit illius imago.

Obijciunt septimò S. Thomas variis locis, ut l. p. q. 12. a. 7. ad 2. & 3. & 2. 2. q. 2. a. 8. ad 3. & 3. p. q. 3. a. 3. corpore: item l. 3. cont. Gent. cap. 55. fine. quibus locis negare videtur, posse unum Attributum videri sine alio. Ad hoc tamen dico, S. Thomam vel loqui de potentiâ ordinariâ; nam, ut notant omnes, rarissimè disputat de potentiâ absolutâ, vel loquitur de præcisione positivâ, seu negativâ, qua non cognoscitur solum unum sine alio, sed concipitur non esse illud, ut, intellectum divinum non esse à parte rei voluntatem Divinam, Essentiam carere personalitatibus &c. apprehendendo scilicet, vel judicando in actu signato, unum Attributum non esse aliud à parte rei, quod intellectu clarè videnti competere non potest, cum nihil videre possit in objecto, quod in illo non est. Hoc modo locum illum 3. partis qui cæteris est difficilior, explicat Suarez To. I. in 3. partem in commentario illius articuli, Salas, & alii.

XIII. Non negat S. Thomas posse unum Attributum videri sine alio.

SECTIO QUINTA.

Inferuntur quedam circa visionem
claram unius predicati in Deo,
non alterius.

I. Visio clara omnes Dei perfectiones obiectivas non representans, non esset beatifica.

INFERO primò: Visionem illam intuitivam, quæ ita præcinderet ex parte objecti, ut representaret unum Attributum sine alio, Essentiam sine Attributis, hæc sine Essentia &c. non fore beatificam. Ita Vasquez l. p. d. 13. cap. 2. Agid. Præsentatus, affirmans esse communem sententiam. Ratio assertionis est, quia sicut beatitudo objectiva est bonorum omnium aggregatio, seu id quod bona omnia complectitur, & consequenter ex se aptum est mentem plenè satiari, ita formalis beatitudo debet esse expressa illius cognitio sub ratione explicita summi boni, omnem in se perfectionem simpliciter simplicem complectentis. Unde cognosci debet Deus ut æternus, omnipotens, secundus, &c. Quare cum certum apud omnes sit, nullam de facto dari visionem Dei non beatificam, certum etiam esse debet, nullam esse quæ omnes Dei perfectiones clarè non intueatur, licet alia plures, alia pauciores in Deo creaturas representent.

II. Latius patet visio intuitiva, quam quidditativa.

INFERO secundò: latius patere visionem intuitivam, quam quidditativam: cum & oculus corporeus intuitivè objecta sua representet, quæ tamen visio propriè quidditativa non est; nec enim ex vi huiusmodi visionis præcisè dicere possumus, utrum albedo sit accidens inherens subiecto, potens produci per actionem eductivam, & alia huiusmodi. Quod etiam de actibus intellectus, ad actus sensuum immediatè subsequentibus dicendum videtur: esto namque actus intellectus cognoscens albedinem, qui comparatur ex visione albedinis, cognoscat illam per proprias species albedinis, non tamen est quidditativa ob rationem iam dictam. Cognitio ergo quidditativa Dei, illa sola est, quæ omnia eius predicata intrinseca clarè representat; quæ autem solum unum vel alterum exprimit, esto clara sit, & intuitiva, non tamen quidditativa Dei, sed

Quæ Dei cognitio sit quidditativa.

ad summum, secundum quid, seu illius particularis prædicati: ut enim visio alicujus objecti sit quidditativa, ita integrè & expressè illud representare debet quoad intrinseca, ut ex vi illius dicere simpliciter possit intellectus, quid res illa sit.

Quæres: quando Relatio sola videtur, non visâ Essentiâ, per quam speciem videatur? nec enim potest Essentia, vel Omnipotentia, gerere tunc munus speciei, cum non cognoscantur, ut supponimus, sed sola Relatio: nec etiam Relatio concurrere potest ad actum illum visionis; Relationes enim non sunt operativæ ad extra, hoc quippe proprium est Omnipotentia. Ad hoc, responsum est suprâ, Disp. 15. sect. 2. num. 8. 9. & decimo, ubi dixi, non Relationem, sed Omnipotentiam, tanquam commune Attributum omnium instrumentum, visionem illam producere.

Hinc constat, quo pacto species in ordine ad visionem intuitivam unius Attributi dari possit, sine alio, aut Relationis, sive etiam Essentiæ in Deo: Deus enim, cum concurrat cum intellectu beati per se immediatè instar speciei liberæ, præbere influxum ad actum potest, quo hoc vel illud Attributum, aut prædicatum representetur sine aliis. Quod etiam facere potest Deus, si nolens per se concurrere, substituat loco sui speciem impressam; producere enim potest speciem, quæ peculiariter sit productiva hujus actus, non alterius.

Quæres secundò: Utrum Deus præcindat? Inprimis, mediatè videtur Deus præcindere: videndo enim actum creatum præcindentem, illud solum objectum ex vi illius actus videt, quod illi respondet: sicut intuenso actum qui representat solum Petrum, videt ex vi illius actus tantum Petrum; nec enim plus ex vi illius videre potest quam actus aptus est representare. Si autem loquamur de visione, quæ Deus immediatè fertur in objecta, non propriè præcindit; non enim cognoscit unum sine alio, quod tamen ad præcisionem propriè sumptam, ut diximus, est necessarium. Quod si detur virtualis quædam determinatio in Deo secundum diversitatem objectorum, tunc fortè etiam in Deo assignari potest aliqua præcisio, etiam immediatè; quod præter alios, docet Arriaga Disp. 5. Logicæ, sect. 4. subsec. ultimâ, de quo plura alibi.

III. Per quam speciem videatur Relatio sola.

IV. Quo pacto unum Attributum videtur sine alio.

V. Utrum Deus objectum præcinda.

DISPUTATIO VIGESIMA.

De Comprehensione Dei.

I. De Comprehensione dictum est in Philosophia.

FUS hic disputant aliqui de naturâ comprehensionis, in quo videlicet consistat; utrum possit intellectus creatus omnia videre quæ formaliter & eminenter sunt in Deo: An, si hoc fieret, esset comprehensio, & id genus alia: quæ tamen, eum latè tractaverim in Philosophia, Disp. 20. de Anima, eò lectorem remitto.

II. Sino de fide Deum esse incomprehensibilem.

Controversia inter Theologos est, sitne de fide Deum esse incomprehensibilem. Affirmat Suarez hic, lib. 2. cap. 5. num. 6. & tertia part. Tom. 1. disp. 26. sect. 2. Molina hic, art. 7. Valentia 1. part. quest. 12. p. 5. Fafolus hic, quest. 12. art. septimo, disp. 1. Granado 1. parte, tract. 5. disp. 13. l. 2. n. 13. Tannerus hic, disp. 2. quest. 6. & alii.

III.

Varia ad hoc probandum afferri solent Scripturæ loca, ut illud Jerem. 32. vers. 19. Magnus consilio, &

incomprehensibilis cogitatu. & ad Rom. cap. 11. v. 33. O altitudo divitiarum Sapientia, & Scientia Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus, & investigabiles viae ejus! & alia huiusmodi: quæ tamen efficaciter non probant, Deum esse incomprehensibilem, cum ad hoc solummodo dicta videantur, ut ostendant, divina consilia planè esse inscrutabilia, eisque decreta, nisi eo revelante, nemini esse posse perspecta.

Magis urget auctoritas Concilii Lateranensis sub Innocentio III. Cap. Firmiter, de Summâ Trinit. ubi sic habetur: Firmiter credimus, quod unus est Verus Deus, Æternus, Immensus, & Incommutabilis, Incomprehensibilis, Omnipotens, & Ineffabilis. Hoc ipsum sæpe testantur sancti Patres, & uno ore Deum Incomprehensibilem esse pronunciant.

Ex Scriptura non probatur efficaciter Deum esse incomprehensibilem.

IV. Locus ex Concilio Lateranensi ad probandum, Deum esse incomprehensibilem.

Vasquez